

MERKVRVVSZ POLSKI EXTRAORDYNARYNY

De data 4. MAII. 1661.

Zamykający, w sobie

LIST Krolá Francuskiego, do Krolá Hiszpańskiego.

Promulgatio Precum & Feiunii ab Ordinibus Hollandiae.

LIST z Bremy do Confidenta.

Relacya sprawy o granice miedzy Hiszpanem a Hollendrami ultra Mosam.

*LIST z Litwy o progressach przeciw Moskwie
Relacya Terrae motus Włoskich.*

LIST Krolá Francuskiego do Krolá Hiszpańskiego.

*Erenissime Rex, Frater, Auuncule
ac Socer.*

IPSO die quo DEVS tam grandi afflictione qua maior accidere mihi minime poterat, me visitare dignatus est, dum sincere mihi Dilectum Cardinalem Mazarinum ex hac luce euocauit, a sumo calamum, vt ad notitiam Maiestatis Vestrae deducam, quantum in tam digno & fideli status mei Ministro

perdiderim. Videtur mihi enim in excessu doloris mei alleviationem quandam experiri, dum eundem depono in sinum Maiestatis Vestrae, de cuius bonitate ita sum persuasus, ut minime dubitare possim, quin & mihi compatiatur; & aliquid condolentiae tribuat memoriae Viri Magni, qui aestimationem Maiestatis Vestrae promeruit, & qui sincere & fideliter tantum contribuit in Unione nostrorum animorum, ac statuum, ad quietem totius Christianitatis ac felicem successum mox subsecuti Matrimonij, quod est vnicum curarum mearum leuamen. Hoc me etiam ad praesens solatur, quod Maiestati Vestrae referre possum, ipsum in eo statu Religionis, pietatis, ac contritionis obiisse, ut sperem a Diuina bonitate mercedem iam recepisse laborum. Libens referro istas obitus eius circumstantias, quia cum non me lateat Maiestatem Vestram dilectione tua illum dignatam esse, ea explicare placuit, quae dolorem huius infortunij aliquatenus delinire possunt: nec me reticere decet ad laudem defuncti, quod vnum ex postremis suis mihi inter maiores morbi sui acerbitates, omni animi applicatione, datis consilijs hoc fuit, de pace non solum seruanda (circa quam optime nouerat, me nullatenus indigere calcaribus) verum de amicitia ac unione nostra in dies fortioribus vinculis firmanda, ut publice omnes persuasi sint, eam esse indissolubilem; quo medio vtriusque nostrum potentia summe augebitur, dum vnusquisque rationes & consilia & vires in alterutro coniuncta considerabit; quo circa Maiestatem Vestram reddo securam, omnem possibilem in me a desse dispositionem. Caeterum de accidente latiore, & toto caelo a subiecto huius Epistolae distante, curam Reginae relinquo, ut Maiestatem Vestram certiore reddat, quia nondum spe prosperitatis tantopere optatae totaliter mihi ipsi adulare audeo; sed si, quod modo tantum coniectamur ad effectum perueniet, agnoscam illud pro singulari Diuinae Maiestatis beneficio, cui curae fuerit, tam sensibilem afflictionem, id quod maxime in Votis habui mihi conceuendo, contemperare. Saepius ad Ma-

iesta-

iestatem vestram scriberem, ni ipsamet Regina deferendorum officiorum meorum curam, in se susciperet. Hisce permaneo.

Parisiis 9. Martii. 1661.

Bonus Frater, Nepos ac Gener:
Maiestatis Vestrae.

Ludouicus.

*Promulgatio Precum Generalium & Ieiunii apud
Hollandos Ordines Generales foederati Belgii.*

Nobiles, Probi, Discreti. Siquidem Diuinæ placuit Omnipotentiae ex misericordia & gratia sua infinita tantopere officijs horum Statuum benedicere, ac praeterea alios vicinos Reges & Potentatos Christianos ad pacem & concordiam reunire, litesq; tam Occidentis, quam Septentrionis sopire, ita vt post tot annorum crudelia & sanguinolenta Principum in perniciem Prouinciarum atq; populi tendentia bella, in fœdus pacis coiuerint, boniq; Incolæ horum statuum iam iam fructus nouiter stabilitæ tranquillitatis, & pacis actu experiantur, ac perinde vti sperandum est, ex gratiosa DEI benedictione adhuc magis optatos sentient effectus. Verumtamen cum etiam praeter summam illam Diuinæ bonitatis benedictionem adhuc non cessent apparere mixta quædam pœnarum imminentium signa, tam quo ad horrendas tempestates nuper ingentia damna inferentes, quam deprædationes Pyratarum in Oceano; Vnde non solum quam plurimi boni Incolæ harum Prouinciarum, suis temporalibus bonis destituuntur, sed etiam ipsimet cum familijs & seruis in durissimam seruitutem, angustias & torturas conijciuntur. Id circo vna cum alijs Prouincijs, Nostris ac Confederatis necessarium duximus indicere generalem gratiarum actionem, ieiunium ac preces in omnibus Nostris Prouincijs, Urbibus, ac Locis pro die Mercurij Sexta Aprilis proximo, ad Dominum DEVM illo die ex toto corde laudandum, gratiasq; ipsi agendum, pro prædictis nobis indignis præstitis misericordiae suæ beneficijs. ac pro continuanda &

augenda sua infinita benedictione, currentibus & sequentibus annis, nec non auertendis promeritis poenis, & plagis, cum vera pœnitentia peccatorum, contritione, ac submissa humilitate orando, vt ea media apud status assumi possint, ad suppressendas præfatas deprædationes, quatenus commertia & negotia harum Prouinciarum eo liberius ac tutius profalute Patriæ Nostræ ac totius populi. in & extra has oras succedant, nec non pro exaltatione sui S. nominis. Quare hæc nostra benigna voluntas. & mandatum ad vos tendit, vt præscriptum diem gratiarum actionis, ieiunij, ac Precum mature omnibus in locis publicetis vbi solitum est publicari, cum annexo præcepto, ne illo die aliquod opificium ebrietatem, chartarum aut pilæ ludos: vel alia scandalosa exercitia permittatis, sub grauibus pœnis a vobis exigendis, & DEO Vos commendamus.

Ex Mando Statuum

Dat: Hagæ 19. Martij. 1661.

Herbent a Beaumont.

Listz Bremys. Aprilis 1661. do Confidentia.

Oznáymitem dziástydzien/ że Postowie Szwedzcy do Cesarza Jeg Mści/ Clee, Sparr, y Mæuius, inż wyiechali byli z Stokolmu/ á teraz oznáymnie/ że spodziewaia sie ich lada dzien w Hamburku. Jada odebrać od Cesarza Feudorum vexilla, ktore Koronie Szwedzkiej / vigore pastorum Monasteriensium/ naleza/ á Homagia za nie præstare. Interea præparatoria Szwedzkie do Woyny tak tu w tey okolicy/ iak to tez w Kiestwie Mekelburskim, y w Pomorskiej ziemi nie wstawia y owsem in dies celeritate & applicatione sunt maiora, niepochybnie na toz Miesto Cesarstie/ iako to Officierowie sami Szwedzcy iawnie wyznawia. Na te Impreze po Fortecach poblizszych przysposobiaia Armata y inne potrzeby do Szturmu nalezace: Graf Konigsmark inż Czternasty dzien iako tu mieska/ y wstawicznie przeglada wszytkie mnucye tego Miesta/ y inaczey sie nie sprawnie/ tylko iakoby tu na Romendzie zostawal/ y z tad podobno przyczyny suka do vrazy.

Strony Miasta/ wszystko sie dzieie pod wielką skromnością/ żadnych znakow po sobie nie dając minima resistantia; W rządz zaś cordi infixum tenet, przykład Miasta Munsterá, ktore za wszystkie niewczasysy podiete/ y za to co contribuit przez tak wiele lat/ ad pacem Vniuersalem Germaniae od wszystkich ospuszczone musiało dać victas manus, a nie dopuszczono namet zeby iego Deputacii z Kommissarzami Cesarstkimi mogli sie na osobności rozmowić. To też wszystkim w podziwieniu iest/ ze Kurfirst Jeg Mśc. Brandeburski względem przyległości swego Państwa/ wiecey dla tego Miasta nie uczynił. Panom Confederatom Rhenskimi wiele tym przybyło/ iako e contra wiele vbyło alijs Imperij Ciuitatibus propter exemplum. Ale nade wszystko vires & Prærogatiua Ciuitatum Anseaticarum videntur diminutionem pati, & per consequens libertas tolli commertiorum, ktore iako przez te Anseatycka lige braty niegdys incrementum, tak per illius fæderis solutionem, nie mogą jedno do wielkiego swanku przychodzić/ z kad y Kraie sensim zubożeia. Ale to nie tego listu discurs. Dunski Posel z Anglii powrócił przed osmias dni/ y wstąpił do Grafa Oldemburskiego/ ale dowiedziawszy sie/ ze młody Graff Benigsmarkt/ ktory w Szwedzkim Poselstwie iedzie do Anglii/ tamze miał przybydź/ pretko stamtad sie odprawil/ y wybrał sie w drogę do Holandii/ aby snadź nie przykto mu na przeciw iemu iechać. z Kopenhagen piśa że odprawilwszy Relatia Poselstwa Angielskiego/ zaraz w Legacyey do Cesarza poiedzie.

*Relacya sprawy o Granice między Hiszpanem,
a Holendrami Ultra Mosam.*

Czternaście circiter lat temu/ kiedy wszystka niemal Europa w Munsterze zgromadzona bedac/ Traktaty o Generalnym swoim vspokoieniu przed sie wzięta była/ skonczywszy Holandya Traktaty swoje z Hispania/ a droge do pokoju inszym Narodom swoim Confederatom pokazuiac/ do Konkluzyey osobnego pokoju przystapila. Między innymi tego

po koim Artykuły / był y ten / że tak iedna iak druga strona miała in perpetua & pacifica possessione zostawać / tego co przez czas Wojny aż do dnia conclusæ pacis acquisiuerat. Trąsfito sie że Holendrowie / przed tą Konkluzją immediate, cztery Powiaty ultra Mosam occuparunt, y vigore przerzeżonego Artykułu pretendowali zostawać in possessione ich. Hispánowie kontradykowali temu y niechcieli nigdy pozwolić / zeby podlegać illi Articulo mieli; zaczął od owego czasu exercuerunt oboie actus possessionis & Imperij, wybierając z owych Powiatow Kontrybucye. Leż że to było populis graue, conuenerunt tandem, Districtus controuersos per medietatem między sobą dzielić / takim sposobem : zeby Hispánowie podział učinili / a Holendrowie liberum vnus sortis Electionem haberent. Wiec że między temi powiatami był ieden Powiat Fauquemont nazwany / ktory przyległy iest bardzo Mastryktowi / rozumieli wszyscy że Holendrowie obierać mieli tę część gdzie ten Powiat był inkludowany; ale inną mając za lepszą / puscili Hispánom Fauquemont choć im przyległy / owe drugą sobie obrali. Inopinato bardzo accidit to Postowi Hispánskiemu / ktory vsilnie sie starał to negotium retractare, mając po sobie tę ratię : że podział ten był (prawda) od Kommissarzow učiniony / ale ieszcze nie ratyfikowany ode Dworu / zaczął niemogł haberi pro opere perfecto. Stary Holenderstie iednak tego niestuchając / postępowali dalej y dziękowali publice Kommissarzom za pracę / całe tym Konkludniac tę sprawę ; ktora iest tanti momenti, że między nimi od kilkunastu lat większa nie przypada do Komplánowania.

LIST z Dżisney od Polocka, 31. Martii, 1661. dány, o progressách woyska Litewskiego przeciwko Moskwie. I Ego Mśc Pan Judycki Kawaler Maltański / Kastelan Krowogradski / mając Kommandę nad woyskiem W. K. L. od J. M. P. Woiewody Wilenskiego / na Białey Rusi zostawiony / wziawszy wiadomość o Howanckim z Polocka do Moskwy z woyskiem idącym / puscił sie w pogonia za nim / van nie tylko tych którzy od Polocka za Howanckim sli poznosił / ale

y samego aż do Pskowa/ wiele mu ludzi zárywając zapędzit/ dla wielkich śniegow nie mogąc mu od fortece zabieżeć / do ktorey się ledwo z częścią ludzi swoich salwował. A że na ten czas Czar Moskiewski woystu swemu termin zapłaty także złożył/ obawiając się násiłkiewy potęgi/ zwłaszcza że Pácholi kowie zaśmáłowawszy sobie zdobycz/ zagániali się aż pod Stolicę Moskiewską/ y leniwo do Chorągwi powracáli; nábrawszy dostátkiem łupow / rusyli trzema flákami nazad do Dzwiny/ póki y lody trwały / wszędzie ogniem y mieczem obuia quæq; znośąc: między spalonymi Miásty te są znaczenie/ Opoczka, Woroniczow, Kábák Cárski, Rozow Xięstwo, Włość Cárska, Monastyr Swietychory, Zawolocz z wiela Dworow Boiarstich. Powróciwszy z tamtąd nastąpił ná Dżisne/ Miásto ná Dzwina leżące, náktániając Woiewode támeżnego Moskiewskiego do poddania/ a Mieszcżany y Sláchte do reflexyey listami wprzód swoimi; ktore gdy Moskwa táitá/ mieszcżanie irritati exemplo Mohilewa wycieli Moskwa/ y nászym się zdáli/ gdzie zaraz dano praesidium náše dobre y Amunicya z Prouiantem do tey ktora tam znaleźli/ to jest: Działek matych 10. wielkych 4. Wólowu Kámieni/ 100. Prochu fas 4. y żywności kílka set beczek zboża/ Wyšlo było praesidium Potockie ná odsieczę/ ale wziawszy wstret/ ledwo nazad tráfili/ ktoremu ná dalszą resistentia półożony jest ná Pasie Pułk Pána Lisowskiego.

RELACYA Terræ motus Włoskich.

ZDa się tak/ iáko by niebo nas nápomináło kiedy czasem Komety/záćmienia/nie często widziane paralia&multiplicatae Solis facies, ogniste kule/ y inne Meteora nam się na niebie pokázują; Ale teraz mowi do nas ziemia stráśnym bardzo ięzykiem. Nie darmo wprawdzie áby ci/ ktorzy chcą bydź całé terreni, a mowa niebieska jest v nich extránea, przynamniej terræ idioma zrozumieć mogli.

Dnia 22. Márcá blisko przestęgo w różnych Miástach y w różnych mieyscach/ tak status Ecclesiastici, iáko Dominij W. X.

Florentskiego o godzinie południowej tak potężnie ziemia się trzęsła/ miejscami przez ten dzień cały/ y przez całą noc/ że Miasta y Zamki iedne całe absorpta, drugie wniwecz desolowane y zruinowane zostawały/ a tak wiele ludzi pod walinami poginęło/ że Spectaculum było lachrymabile y od dawnych czasow nie widane.

W Ceseny, Bertinoro, & in foro Iulij obalily się naywiększe y naypiękniejszye budynki/ a osobliwie większa połowica Klastoru Oycow Bernadynow/ y niezliczona rzecz Kamienic prywatnych. Toż się stało w Brysighelli gdzie obalito się od gruntu nie mało Kamienic/ Wieży/ Kościołow/ y inne ædificia pod ktoremi sítá także ludzie zostało.

Miasto Sarciná ad Archiepiscopatum Rauennatem należące/ Castrum Solis fortecá W. X. Florentskiego całe w ziemię się skryły; także miasteczka de Mercatale y Versara w Państwie tegoż W. X. ziemią pozartá/ że nikt w nich żyw nie został.

Miasteczka de Pianetto, Galiade, Santa Sofia, Bocca di San Cassano, San. Pietro y Valdoppia, przez dzień y noc całą trzęsione po naywiększej części poupadały. Miasteczko de Melde-la, y de Mercato Cerasino, Kieźnie de Rolsano należące/ ta de uastacya nawiedziona/ budynków nie mało zbyły/ że strata z pięćdziesiąt ludzi.

Miasto Fauentia nie vchodźito Pańskiego nawiedzenia/ y tak powatłone zostało/ że Kardyнал Rossetti Biskup tamteżny v stołu siedząc/ ná pierwsze Patacu drzenie/ wciękt z Gosćmi do dalszych gmachow: opportune bardzo/ bo ledwo byli possli/ obalito się sklepienie właśnie ná samym stole/ v ktorego siedzieli. W okolicy zaś tegoż Miasta/ nalazto się nad 200. ludzi zabitych y pogrzebionych między walinami.

W Miasteczku Ciuitella wiscey ludzi zginęło niż gdzie indziej; zputora tysiacá bowiem Obywatelow ledwo 200 zostało przy zdrowiu/ między ktoremi mało co małych dzieci się liczy/ bo Stola się obalita ná ten czas/ kiedy naywiększa była w niej frequentia, y dzieci wssytkich z Mistrzem zawalila.

W KRAKOWIE. Przesz IANA ALEXANDRA. GORCZYNA. Dnia 5. Maj. A. 1661. Cum priuil: S. R. M.